

**UCHWAŁA NR XVIII/194/12
RADY MIEJSKIEJ W CZERWIEŃSKU**

z dnia 28 grudnia 2012 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2018**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.¹⁾ oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.²⁾ **uchwała się, co następuje :**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2018, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czerwieńska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2013 roku.

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458; z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241; z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675; z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281; z 2012 r. poz. 567.

²⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U.: z 2009 r., Nr 206, poz. 1589; z 2010 r. Nr 28, poz. 146; Nr 125, poz. 842; z 2011 r. Nr 149, poz. 887.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE CZERWIENSK
NA LATA 2013 – 2018**

Wprowadzenie

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami);
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 z późniejszymi zmianami);
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473 z późniejszymi zmianami).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerwieńsk na lata 2013-2018 opracowano zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami), który w ramach zadań własnych gminy zobowiązuje do tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. Prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. Zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zgodnie z art. 2 ww. ustawą *przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Wyróżnić można 4 podstawowe rodzaje przemocy:

1/ fizyczną, której celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawienie życia, polega ona m. in. na popychaniu, obezwładnianiu, policzkowaniu, szczypaniu, kopaniu, szarpaniu, ciągnięciu za włosy, duszeniu, biciu otwartą dłonią, biciu pięścią, biciu przedmiotami, parzeniu, polewaniu substancjami żrącymi, użyciu broni;

2/ psychiczną, której celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawienie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem, polega ona m. in. na sprawowaniu przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą, wyśmiewaniu poglądów, religii, pochodzenia, narzucaniu własnych poglądów, karaniu przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów w innymi osobami, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabraniem dzieci, zniszczeniem rzeczy;

3/ seksualną, której celem jest zmuszanie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych, polega ona m. in. na zmuszaniu do odbywania stosunku, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, zmuszaniu do seksu z osobami trzecimi, stosowaniu sadystycznych form współżycia seksualnego;

4/ ekonomiczną, której celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, polega ona m. in. na utrzymywaniu osoby w całkowitej zależności finansowej, zakazywaniu lub uniemożliwianiu podjęcia pracy zawodowej, odbieraniu zarobionych pieniędzy, niezaspokajaniu podstawowych materialnych potrzeb rodziny, nie dawaniu wystarczającej ilości środków finansowych na prowadzenie gospodarstwa domowego.

Walka z przemocą jest zadaniem niezwykle trudnym, bowiem środowisko rodzinne jest chronione przed ingerencją zewnętrzną, szczególnie z uwagi na to, iż w świadomości ofiar przemocy jest wstyd i niepokój przed ujawnieniem faktu stosowania przemocy wobec nich, a niejednokrotnie również strach przed sprawcą przemocy oraz brak wiary w skuteczną pomoc. Dlatego też zajmowanie się przemocą domową wymaga zarówno wnikliwego rozumienia złożoności zjawisk występujących w życiu rodzinnym, dotarcie do podstaw zaistniałej sytuacji, podjęcie prób zrozumienia i dotarcia do przyczyny problemu. Podejmowanie prób rozwiązania problemu przemocy w rodzinie wymaga dużej troski i rozwagi w trakcie interwencji.

W celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszeniu jej negatywnych następstw w życiu rodzinnym i społecznym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerwieńsk na lata 2013 – 2018, którego koordynatorem jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku.

I. Założenia Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerwieńsk na lata 2013 – 2018 skierowany jest przede wszystkim do ofiar przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych, ale jednocześnie do sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli służb pracujących z dziećmi, w tym nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, policjantów, pracowników wymiaru sprawiedliwości, pracowników służb zdrowia, księży.

Głównym założeniem Programu jest wspieranie działań profilaktycznych, upowszechnianie wiedzy o przemoc domowej, przyczynianie się do ograniczenia skali problemu i skutków przemocy domowej. Bardzo ważnym działaniem jest zarówno podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych na ochronę ofiar przemocy, jak i edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych zachowań i postaw.

W celu niesienia skutecznej pomocy zarówno ofiarom, jak i sprawcom przemocy niezbędna jest współpraca i integracja wielu podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pozwoli to na profesjonalne udzielenie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Uznanie przemocy w rodzinie za przestępstwo daje możliwość instytucjonalnej pomocy jej ofiarom. Wśród służb powołanych do niesienia pomocy ofiarom i sprawcom przemocy są m. in.:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która ma za zadanie udzielenie pomocy psychologicznej oraz prawnej rodzinom, w których występuje problem alkoholowy;
2. Ośrodek Pomocy Społecznej, którego celem działania jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości, a także zapobieganie powstawaniu takich sytuacji. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków przeprowadza wywiad środowiskowy diagnozując sytuację w rodzinie, uczestniczy w przygotowaniu planu pomocy, udziela informacji i kieruje do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą, kieruje do ośrodków wsparcia;
3. Policja, która jest zobowiązana do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. To właśnie Policja najczęściej interweniuje w sytuacjach kryzysowych. Do podstawowych zadań Policji należą, m. in. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przez bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców. Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego też interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnieni przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą a ofiarą oraz umożliwienie ofiarom uzyskanie ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących ofierze prawach, informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym, tj. schroniskach, placówkach psychologiczno-pedagogicznych;
4. Służba zdrowia, której zadaniem jest ochrona zdrowia pacjenta, a ponieważ przemocy często towarzyszą wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zawsze występują uszkodzenia zdrowia psychicznego, dlatego też zjawisko przemocy w rodzinie kwalifikuje się do zakresu objętego świadczeniami zdrowotnymi. Lekarz ma obowiązek poinformowania władz o określonych okolicznościach, czyli o podejrzeniu wystąpienia przestępstwa. Może również wydać zaświadczenie o odniesionych obrażeniach (obdukcja), podać informacje o możliwościach szukania pomocy.
5. Organizacje pozarządowe, które w ramach swojej działalności oferują, m. in. pomoc psychologiczną, pomoc prawną, grupy wsparcia, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.

II. Cele Programu

Celem głównym Programu jest *zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czerwieńsk oraz zmniejszenie skali zjawiska poprzez stworzenie jednolitego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc.*

Cele szczegółowe:

1. Koordynacja i integracja działań lokalnych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania:

Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie.
2. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku.
3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.
6. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach.
7. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy.
8. Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.
9. Współpraca z instytucjami prowadzącymi hostele i domy samotnych matek.

Realizatorzy:

1. Zespół Interdyscyplinarny.
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku.
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Policja.
5. Sąd.
6. Placówki oświatowe.
7. Przedstawiciele służby zdrowia (lekarze, pielęgniarki).

Wskaźniki:

- Liczba spraw przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego;
- Liczba podejmowanych działań przez Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Liczba spraw zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych;
- Liczba interwencji domowych Policji;
- Liczba spraw sądowych;
- Liczba spraw zgłoszonych przez szkoły;
- Liczba spraw zgłoszonych przez zakłady opieki zdrowotnej.

2. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie poprzez podejmowanie działań propagujących pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich.

Zadania:

Zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno-edukacyjne, w tym:

1. Dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.
2. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Edukacji dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników (prelekcje, filmy, warsztaty).
4. Umieszczanie informacji na tablicach ogłoszeń Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku o przeciwdziałaniu przemocy.

Realizatorzy:

1. Zespół Interdyscyplinarny;
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku;
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
4. Placówki oświatowe.

Wskaźniki:

- Liczba broszur, ulotek, plakatów;
- Tablica ogłoszeń.

3. Podnoszenie kompetencji służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania:

Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w tym:

1. Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy (szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury niebieskiej karty, prowadzenia interwencji kryzysowej, itp.).
2. Udział w szkoleniach resortowych, jak i we wspólnych konferencjach i szkoleniach służb.

Realizatorzy:

- Instytucje szkoleniowe.

Wskaźniki:

- Liczba szkoleń;
- Liczba uczestników.

4. Udzielanie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy.

Zadania:

Ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz pomoc terapeutyczna dla sprawców przemocy, w tym:

1. Pomoc psychologiczna dla ofiar i sprawców przemocy.
2. Kierowanie do grup wsparcia dla ofiar oraz sprawców przemocy.
3. Motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do wzięcia udziału w programach dla sprawców przemocy.

4. Kierowanie rodziców na warsztaty „Szkoly dla rodzicow”.
5. Kierowanie ofiar przemocy w rodzinie na terapie do ośrodkow specjalistycznych.
6. Kierowanie ofiar przemocy w rodzinie do ośrodkow wsparcia, w szczególności domow samotnej matki.
7. W szczególnie trudnych przypadkach izolowanie sprawców od ofiar na podstawie odrębnych przepisow.

Realizatorzy:

- Psycholog;
- Prawnik;
- Pracownik socjalny;
- Lekarz;
- Pielęgniarka środowiskowa;
- Sąd Rejonowy;
- Policja;
- Prokuratura Rejonowa;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Instytucje szkoleniowe.

Wskaźniki:

- Liczba udzielonych porad specjalistycznych;
- Liczba skierowań na terapie.

III. Przewidywane efekty realizacji Programu

Głównym zakładanym efektem Programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a także dostępności pomocy.

Wśród zakładanych efektów znajduje się:

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie i innych doświadczeń kryzysowych.
2. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą poprzez nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy specjalistami, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób doświadczających kryzysów życiowych.
4. Poszerzenie świadomości społecznej w zakresie dostępnych form pomocy i instytucji działających w tym zakresie.
5. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
6. Spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie.

IV. Monitorowanie i sprawozdawczość

Zakłada się, że w oparciu o wskaźniki monitoring realizacji Programu prowadzić będą wszystkie służby, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz podmioty i organizacje, którym takie zadania zlecono do realizacji na podstawie stosownych umów. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji Programu podmioty składać będą do dnia 31 marca każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku, który zbiorcze zestawienie zgromadzonych danych w postaci Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerwieńsk za rok miniony przedłoży Radzie Miejskiej w Czerwieńsku do dnia 30 kwietnia każdego roku.

V. Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerwieńsk są:

1. Środki własne Gminy:
 - a) zaplanowane na dany rok budżetowy w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czerwieńsku na realizację działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - b) pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań programu.
3. Dotacje z budżetu Państwa.
4. Fundusze zewnętrzne, m. in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, darczyńcy.

Uzasadnienie

Utworzenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Czerwieńsk na lata 2013- 2018 jest zgodne z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493), który nakłada na gminy obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Czerwieńsku na lata 2013-2018 ma na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym poprzez określenie kierunków działania oraz wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań.